

Pěchota u nás a v cizině.

Útok tanky a obrana proti nim.

V Militär-Wochenblattu z 24. prosince 1937 uveřejnil kapitán Gotzmahn zajímavou studii Panzerangriff-Panzerabwehr. Uvádím tu hlavní myšlenky z ní.

Dnes lze mluvit o dvou koncepcích útoku tanky: o útoku zvláštními jednotkami (pancéřové brigády nebo divise) a o útoku v rámci pěších divisí.

Pancéřová divise útočí na úzké frontě a proniká rychle do hloubky majíc za cíl důležitý prostor nepřátelského území. Může postoupit až 100 km za den. Přípravy kromě redakce rozkazů vyžadují jen několika hodin. Východiště se zaujme v noci před dnem D. Proveďte se krátká dělostřelecká příprava na úzkém úseku zvoleném k průlomu. Sledy tanků jsou následovány prapory motocyklistů s ženisty. Několik zvláštních tanků dopravuje mostové prvky úplně připravené. Rázná letecká akce doprovází útok tak, aby nepřátelská ohniska odporu, jejichž kulometry jsou zčásti zaměstnány střelbou na nízko létající letouny, mohla být snáze obchvátna nebo umlčena. (Ruská pancéřová divise by disponovala asi 24 až 36 letouny.) Za tanky a motocyklistickými jednotkami postupují jednotky motorisované pěchoty na terénních vozech i lehce obrněných, dále dělostřelectvo motorisované a mechanisované se zvláštními oddíly protitankovými, aby bylo lze čelit protiútokům; konečně následují rovněž motorisované jednotky spojovací, zdravotnické, mostových souprav, zásobovací atd. Letectvo se účastní zásobování současně s podporou útoku. Postup na bojiště se děje rychlostí 12–15 km. Jakmile jsou překážky a odpory překonány, postup útoku se zrychlí, neboť bude lze bezpochyby použít cest, které překvapený nepřítel nebude mít čas zničit, nebo mu v tom bude zabráněno oddíly padákových skokanů. Po dosažení cíle se pancéřová jednotka na něm zařídí, aby mohla odolávat protiútokům, při čemž zastřené tanky, ukryté v terénu, mají úlohu tvrzí. Pěší divise pak v této době rozšíří průlomy utvořené již v nepřátelské frontě. Tomuto způsobu lze vytknout, že jednotky, které takto proniknou do hloubky, ztrácejí údernou sílu, čím více se vzdalují od svých východišť, zatím co síla odporu nepřítele roste; uchovávali si dostatečné zálohy a dovedli-li na dobře zvolených liniích terénu zříditi obranná postavení (velká bitva ve Francii roku 1918). Je tedy důležité, aby jedna nebo dvě pancéřové divise mohly neprodleně zasáhnout a zasadit rozhodující ránu.

Autor probírá pak stručněji způsob útoku tanky v souladu s pěšími divisemi. Zaujetí východiště a příprava se dějí obdobně jako v prvním případě, průlom je však prováděn od samého počátku na široké frontě a do menší hloubky (5–10 km, aby bylo dosaženo postavení dělostřelectva).

Dále váží autor výhody a slabiny tanků. Výhody: útočná zbraň velmi výkonná, způsobilá k okamžitému zásahu, nezranitelná palbou obyčejných zbraní pěchoty a střepinami, schopná rychlých pohybů a překvapení. Slabiny: špatná viditelnost, obzvláště v mlze, ať přírodní nebo umělé, nesnadnost orientace k zjištění nepřátelských protitankových zbraní, „hluchota“ posádky, potíže spojení, jakmile útok vyrazí, málo přesná palba, která je nemožná na velké dálky, velká zranitelnost protitankovými zbraněmi.

Konečně probírá autor prostředky, které má po ruce obrana protitanková, různé překážky přirozené i umělé, zbraně aktivní obrany. V pásmech vhodných pro činnost tanků doporučuje pohyblivé a pancéřované prvky předsunuté obrany, které se snaží působit do boku útoku, aby způsobily útočným sledům ztrátu, omezily jejich útočnou sílu a zpomalily jejich postup. Tak bude útok značně oslaben, než dorazí před postavení hlavního odporu. Rovněž se usuzuje, že by plamenomety (s účinkem asi 100 m), i motorisované, byly obzvláště účinnou zbraní obrany proti tankům.

Hlavní protitankovou zbraní však zůstávají speciální kanony nízké palné výšky, lehce obsluhovatelné, střelící přímo rychlou kadencí a s velkým rozsahem odměrového řídidla. Mají nevýhodu, že nemají okamžitou pohotovost k střelbě, jsou-li v pohybu, a že jsou velmi zranitelné jinými zbraněmi. Je tedy záhodno, aby samostatné protitankové oddíly divisi nebo sborů byly doprovázeny kulomety, neboť mohou být přinuceny k zasazení v pásmech bojiště, kde není vlastní pěchoty. Autor necení příliš protitankovou pušku, neboť má za to, že zacházení s ní není snadné a že prudký zpětný náraz rychle střelce unaví. Tvrdí však, že proti tankům je třeba obrátit všechny zbraně, nemají-li jiných cílů, na které by byla střelba důležitější. Dělostřelectvo působí obzvláště přehradnými palbami. Kulomety a pušky mohou střelbou na průzory tanků získat značný materiální a morální účinek.

V celku má protitanková obrana četné a účinné prostředky, které se vyrovnají prostředkům útočným. Vítězem bude ten, kdo jich nejvíce soustředí na žádoucím místě a v žádoucím čase. Útok tanků narazí obzvláště na mohutná opevněná zařízení (Maginotova linie). Autor se nakonec táže, zda nelze získat rozhodnutí snáze jinými způsoby útoku, jednotkami padákových skokanů nebo hromadným útokem letectva podle doktriny generála Douheta.

Kl.

—il.:

Prostředky chemických útoků.

V poslední době se znovu objevily kritiky německé knihy barona S. Stakkelberga „Současná chemická válka“. Obírají se jí odborné vojenské revue různých států, na př. německá „Zeitschrift für das gesamte Schiess- und Sprengstoffwesen“ (1937, únor), ruská „Technika i vooruženie“ (1937, září), polský „Przegląd piechoty“ (1938, březen). Kniha sama o sobě nepřináší mnoho nového, ale zmiňujeme se o ní proto, že vzbuzený zájem ukazuje, jak se stále přezkušují nové názory na prostředky chemických útoků.

Autor knihy praví, že většina bojových chemických látek z doby světové války a způsoby jejich použití už patří historii; jen některých z nich pro jejich snadnou výrobu a láci bude pravděpodobně opět užito, a to v nebyvalém množství, třebaže způsob užití bojových chemických látek bude dnes jiný než dříve. Využije se tu hlavně oněch bojových chemických látek, které mají vysoký bod varu a které jsou velmi trvalé. Chce se tím dosáhnout evakuace obyvatelstva z jejich osad.

Chemickými útoky se mají dále překonat dosavadní ochranné prostředky protivníka, hlavně plynová maska, užitím nových, dosud neznámých bojových látek. Příklady pro toto tvrzení poskytuje poslední údobí světové války, kdy se zavedením nových bojových látek — arsiny a z nich zvláště adamsit — staly do té doby užívané plynové masky nedokonalými, ne-li dokonce úplně neúčinnými. Kromě toho za světové války užitím yperitu a lewisitu se ukázala nutnost chránit nejen cesty dýchací a oči, ale též pokožku.

Podle mínění autora knihy nemohou nyní známé bojové chemické látky dosavadním plynovým maskám uškodit, protože se při řešení moderních plynových masek už přihlíželo k tomu, aby mohly čelit všem známým a předpokládaným chemickým útokům. Třeba však vzít v úvahu, že ke konci světové války byly nalezeny bojové látky, které se staly nebezpečnými i v malých koncentracích, jako na př. jedovatý dým a mlha, a lehkou pronikaly starou plynovou maskou.

S hlediska Stakkelbergova má se užívat takových bojových látek, které jsou před použitím za normální teploty v tuhém nebo aspoň nejvýše v kapalném skupenství a teprve při explozi mají přecházet ve skupenství plynné. Páry vznikající explozí se okolní teplotou ochladí, čímž se má vytvořit mlha.

Dále vyvozuje autor, že je nutno dát přednost použití leteckých pum s chemickou náplní před dělovými náboji, protože z celkové váhy letecké pumy připadá na bojovou chemickou látku až 75% váhy, kdežto dělové náboje mohou obsáhnout jen asi 8'7 až 9'2% bojové chemické látky.

Dopadne-li do velkého činžovního domu letecká puma vážící 500 kg a plněná fosgenem, budou prý všichni obyvatelé domu otráveni i tehdy, budou-li mít plynové masky v ochranné poloze. Vznikne tu totiž tak vysoká koncentrace, že vytlačí vzduch a pronikne maskou. Dopadne-li taková puma na ulici, projeví se její účinek v okruhu více než jednoho kilometru. Bude tedy pravidlem, že se na domy a ulice budou shazovat pumy s prchavými bojovými chemickými látkami, vážící od 250 do 500 kg. Na větší cíle, jako nádraží, náměstí a sady, se budou vrhat pumy s yperitovou náplní, a to malé váhy, aby byl zamořen co největší počet míst, která bude lze asanovat jen velmi těžko právě pro jejich velké množství. Při tom se autor nezříká možnosti zamořit též větší prostory leteckým chemickým útokem, protože se zdá, že zamoření jednoho čtverečního metru 10 g yperitu je už zcela postačující. Podle tohoto by bylo třeba na 1 km deseti tun yperitu.

K zamoření plochy 1 km² bylo by třeba 12 letounů, z nichž by každý nesl 100 yperitových pum po 10 kg, z nichž by každá měla 8 kg yperitu, celkem 960 kg yperitu. Při tom není nutné, aby se používalo při tak rozsáhlém zamoření příliš přesného zamíření. Kdyby se na téže ploše měla utvořit smrtící koncentrace fosgenem, bylo by k tomu třeba 12—16 t fosgenů. Podle zásad americké armády je však třeba k splnění této úlohy pětikrát většího počtu letounů, aby byly vyloučeny všechny vlivy, které by se mohly uplatnit při provádění takového úkolu. Autor knihy vypočítává, že k zamoření města v rozloze 80—100 km² je nezbytně třeba 64.000 až 72.000 letounů; podle amerických výpočtů by však bylo třeba jen 4800 až 6000 letounů. Převeďme si tento počet potřebných letadel na skutečné počty některých států a dospějeme pak k zajímavým závěrům.

Jednou pumou se zamoří prostor od 100 do 200 m², při čemž výpary bojové látky při rychlosti větru 5 m/vteř. jsou nebezpečné v okruhu 500 m ještě po dobu 30 minut. Rozsah zamořené plochy závisí na velikosti užité pumy, ačkoli poměr plochy není v přímé závislosti na ní. Při větších pumách plněných trvalými bojovými látkami zůstane bojová látka více pohromadě; zamoření je sice na takovém místě účinnější, ale není tak rozsáhlé.

Často se srovnává letoun s dělem velké ráže. Toto srovnání však není zcela přesné, protože výše uvedené přednosti letounů mají určité nedostatky proti dělostřelectvu.

Při mířeném bombardování z letounů s výše 4000 m bude prý v nejlepším případě rozptyl 30 m. Proti tomu je nutno uvést, že po světové válce trhacími pumami na stanici Diedenhofen padlo do cíle z 1372 pum toliko 140 pum, z nichž kromě toho bylo 23 náhodných zásahů. Tímto způsobem zasáhlo cíl jen 9.53% vržených pum. Naproti tomu mířená dělová střelba, provedená yperitovým střelivem 20., 21., 28. a 29. července 1917 u Armotier, při požadované hustotě 10 g/m² otráвила 5840 vojáků při 136 smrtelných případech a 689 obyvatel s 86 smrtelnými případy.

Z toho je patrné, že chemické pumy pro malou pravděpodobnost zásahu a pro celkem nepatrné účinky v cíli nikdy nebudou moci vyřadit jednotky a obyvatelstvo na velkých prostorech. Letectva se však může užít na cíle vzdálené a k účelům více demoralisujícím.

Otevřenou stále zůstává otázka, jak těžké mají být pumy s chemickou náplní. Američané jsou toho mínění, že je výhodné utvořit na jednom místě několik zdrojů zamoření místo jednoho velkého. Toho se lépe dosáhne, bude-li svrženo na plochu,

která má být zamořena, větší množství pum malé a střední váhy, t. j. vážících 10–25 kg. Je-li cíl přesně určen, je výhodné vrhat pumy s výše 6000–7000 m.

V závěru své knihy se autor zmiňuje o rozprašování a vylévání bojových chemických látek s pomocí letadel ze vzduchu. Při tom je však příznačné, že své závěry nečiní na základě vojenské odborné literatury a vojenských zkoušek, ale že je opírá o zkušenosti, získané v boji proti škůdcům lesů a polí.

Je známo, že v USA. jsou dvě velké oblasti, které jsou nejvýše nezdravé pro značné rozšíření komára *Anopheles*. K zničení larev tohoto komára bylo užito speciálního letounu, který rozprašoval chemickou látku s naprostým úspěchem.

Podobně v Německu byla od 23. května 1925 rozprášena speciální chemická látka proti komárům na ploše 750 ha v množství 30 kg/ha.

V Peru týmže způsobem bylo zbaveno škůdců v jednom případě 5 letouny asi 20.000 ha bavlníkových polí, v druhém případě dokonce 50.000 ha polí při užití 1500 kg chemické látky.

Německý letoun Kaspar může rozprášit při užitém zatížení 910 kg chemické látky za den 2250 kg prášku; hodinový výkon je asi 10 ha. 40 letounů při plnění vojenského úkolu s polovinou uvedeného zatížení by mohlo zamořit za hodinu plochu 7500×100 m.

Z toho činí autor závěr, že takové rozprášení, na př. yperitu, může zamořit velké prostory, že letouny mohou, hlavně v obranném boji, vytvářet hluboké yperitové přehradly nebo svými útoky mohou vyřadit i velké vojenské jednotky.

Vylévání bojových chemických látek s letounu se zakládá na zkušenostech, získaných při hašení lesních požárů s pomocí letounů. K tomu se užilo zvláštních letounů, opatřených velkými nádobami (cisternami) s chemickou hasicí směsí. Takové letouny nebo, lépe, letouny s takovými vhodnými nádobami, jsou zvlášť příhodné i pro vylévání yperitu nebo lewisitu.
